

The history of socio-economic relations of Namangan region (2018-2021)

Gayratbek KHAYDAROV¹

Andizhan State University

ARTICLE INFO

Article history:

Received January 2021

Received in revised form

15 January 2021

Accepted 20 February 2021

Available online

7 March 2021

ABSTRACT

The article analyzes the history of socio-economic cooperation of the Namangan region in the period 2018-2021, the organization and holding of investment forums of International importance in order to further strengthen cooperation with foreign countries in the region on the basis of statistical materials and periodicals

2181-1415/© 2021 in Science LLC.

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Keywords:

Namangan region

Partnerships

Investment forums

Economic development

Project

Industry

Deal

Наманган вилоятининг ижтимоий-иқтисодий ҳамкорлик алоқалари тарихи (2018-2021 йй.)

АННОТАЦИЯ

Мақолада 2018-2021 йиллар даврий чегарасида Наманган вилоятининг ижтимоий-иқтисодий ҳамкорлик алоқалари тарихи, вилоятда хорижий давлатлар билан ҳамкорлик алоқаларини янада мустаҳкамлаш мақсадида халқаро аҳамиятга молик бўлган инвестиция форумлари ташкил қилиниши ҳамда ўтказилиши масалалари статистик материаллар ва даврий матбуот нашрларидаги маълумотлар асосида таҳлил қилинган.

Калит сўзлар:

Наманган вилояти

Ҳамкорлик алоқалари

Инвестиция форумлари

Иқтисодий тараққиёт

Лойиҳа

Саноат

Битим

¹ Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Theory of Civil Society Andizhan State University, Andizhan, Uzbekistan

История социально-экономических отношений Наманганской области (2018-2021 гг.)

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

Наманганская область
Партнерства
Инвестиционные форумы
Экономическое развитие
Проект
Промышленность
Договор

В статье анализируется история социально-экономического сотрудничества Наманганской области в период 2018-2021 гг., организация и проведение инвестиционных форумов международного значения с целью дальнейшего укрепления сотрудничества с зарубежными странами в регионе на основе статистических материалов и периодических изданий.

Шиддат билан ривожланаётган глобаллашув шароитида жаҳон миқёсида сармоя муҳитини шакллантириш асосий йўналишлардан бири бўлиб, фаол инвестиция сиёсати барқарор иқтисодий тараққиётга эришишнинг энг муҳим омилларидан ҳисобланади. Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан 2019 йилни “Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили” деб эълон қилиниши ўз навбатида республиканинг инвестиция салоҳиятини янада ошириш, иқтисодиётнинг қатор устувор соҳа ва тармоқларига инвестиция жалб қилиш жараёнининг рақобатбардош экспортга мўлжалланган маҳсулотларини ишлаб чиқариш билан уларнинг ўзаро мувофиқлигини таъминлаш, Давлат дастурида мўлжалланган вазифаларни бажариш мақсадида айнан шу йилда барча тегишли иқтисодий манбалар ҳисобидан 138 триллион сўм ҳажмидаги лойиҳалар татбиқ этилди. Рақамлар орқали таҳлил қиласидан бўлсақ, бу кўрсаткич 2018 йилга нисбатан 16% га ўсган, мазкур иқтисодий тараққиётга йўналтирилган йилда инвестиция дастури доирасида умумий қиймати 4,2 миллиард АҚШ доллари бўлган 142 та замонавий корхоналар ишлаб чиқариш ҳамда фойдаланишга топширилди [1]. Жумладан, Наманган вилоятида 2019-2020 йиллар мобайнида ижтимоий-иктисодий ривожллантириш дастурига асосан умумий қиймати 12.858.918 миллион сўмга teng бўлган 1476 та лойиҳанинг амалга оширилиши натижасида 34198 та янги иш ўринлари [2] яратилиши, шунингдек, хорижий давлатларнинг инвестицияларини кенг жалб қилиш, халқаро алоқаларни янада ривожллантириш аносида 2019 йилда умумий қиймати 200 миллион АҚШ доллар миқдоридаги тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларнинг ўзлаштирилиши натижасида 3 мингдан зиёд янги иш ўрни яратилиб, аҳолининг бандлиги таъминланишига эришилган ҳолда вилоятда иқтисодий ҳамкорлик алоқалари янада жонланди.

Шу билан бирга, Наманган шаҳрида иқтисодиётнинг муҳим тармоғи бўлган саноат соҳасини ривожллантиришга йўналтирилган қўплаб лойиҳалар яратилди, хусусан 9,9 гектар ер майдонида ташкил этилган “Орзу” кичик саноат зонасида умумий қиймати 142,3 миллиард сўмлик 22 та лойиҳадан, 74 млрд сўмлик 10 та лойиҳа ишга туширилди, бундан ташқари, енгил саноат озиқ-овқат, кимёвий маҳсулотлар ишлаб чиқаришга йўналтирилган “Orzu Ideal tekstil”, “Porloq tekstil liboslari”, “Sug’diyona fayz tekstil”, “Kvars sanoat servis”, “Bosir tekstil servis”, “Ulug’-B”, “Universal Food Trade”, “Mako eko plast”, “Nurobod sifat tekstil”, “White gold towel textile” га ўхшаш корхоналарнинг ишга туширилиши ишсизлик муаммолини бартараф этгани ҳолда 1100 дан ортиқ янги иш ўринлари барпо этилди [3].

Наманган вилояти хорижий давлатлар билан ҳамкорлик алоқаларини жадаллаштириш мақсадида халқаро турли мазмундаги инвестиция форумлари ташкил қилинди. Жумладан, вилоятда ўтказилган халқаро “Doing Business with Namangan - 2019” инвестиция форумидан кўзланган асосий мақсад эса қатор хорижий давлатлар билан ҳамкорлик алоқаларини мустахкамлаш, вилоятнинг инвестицион салоҳиятини янада ошириш, ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, ҳудудларни барқарор ривожлантириш, янги иш ўринларини барпо қилиш, аҳоли бандлигини таъминлаш, барча мавжуд ресурслар имкониятидан оқилона фойдаланишга қаратилди. Мазкур Форумда Россия, Туркия, Хитой, Корея, Япония, Эрон, Германия, Буюк Британия, Франция, Италия, Голландия, Бельгия, Австрия, Ҳиндистон, Покистон, Бангладеш, Миср, Кувайт, Истроил, Сингапур, Уммон, БАА, Тайланд, Малайзия, Озарбайжон, Қозоғистон, Польша, Латвия, Люксембург, Тоҷикистон, Беларусь, Болгария, Грузия, Индонезия ва Украина давлатларидан 300 га яқин хорижий компанияларнинг вакиллари иштирок этиб, жами умумий қиймати 320 миллион АҚШ долларига teng бўлган 50 га яқин келишув битимлар имзоланди. Масалан, Ҳиндистоннинг “Ultimate Investment” компанияси раиси М.Гупта билан ўтказилган музокараларнинг якунига кўра, меҳмонхоналар ва бизнес маркази қуриш бўйича умумий қиймати 50 миллион АҚШ долларига teng бўлган Битимга асос солинди.

Ана шу йўналишдаги алоқаларнинг жадаллашиши қўплаб битимларга асос солинишига таъсир кўрсатди. Хитойнинг “Yantag Jimpeng Mining” компанияси билан ҳамкорлиқда Поп туманида фойдали қазилмалар қазиб олиш бўйича 40 миллион АҚШ доллар лойиҳани амалга ошириш бўйича келишув Битими имзоланди. Бу алоқалар янада мустаҳкамланиб, тўқмачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариши ва уларни хорижга экспорт қилиш ишлари амалга оширилди. Хусусан, Россиянинг машхур “Торговый дом Тавифа” компанияси билан тўқимачилик маҳсулотлари экспорти бўйича 30 миллион АҚШ долларга teng бўлган янги келишувга асос солинди. Юқоридаги битимларнинг имзоланиши вилоятнинг иқтисодий ҳаётида муҳим ўрин тутиб, инвестиция муҳитини ривожланишига сезиларли таъсир кўрсатди.

Косонсой туманида қиймати 1,5 миллион АҚШ доллари бўлган гипсакартон ишлаб чиқаришга мослашган яна бир корхона ўзининг меҳнат фаолиятини бошлади. Бу корхонага Хитойдан турли ускуналар келтирилиб ўрнатилгач, бу ерда 50 нафар ишчиларнинг бандлиги таъминланди, ҳамда у ерда ишлаб чиқарилган маҳсулотлар асосан қўшни республикаларга экспорт қилина бошланди. Уйчи туманида тўқимачилик маҳсулотларини ишлаб чиқаришга ихтисослашган “Мега текстил” қўшма корхонаси фойдаланишга киритилди. Корхонани барпо этиш учун 20 миллион АҚШ долларга яқин тўғридан-тўғри хорижий инвестиция жалб этилиб, ҳозирга қадар 400 та янги иш ўрни яратилиди. Бу ерда ҳар йили 7 минг тонна пахта толасининг қайта ишланиши йўлга қўйилиб, 6 минг тонна калава ип олинган ҳолда ишлаб чиқарилган маҳсулотлар экспорти йўлга қўйилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Наманган вилоятининг Мингбулоқ ва Поп туманларида агросаноат кластерини ташкил этиш чоратадбирлари тўғрисида”ги [4] қарорига асосан, бу туманларда қишлоқ хўжалиги саноатига тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни жалб этиш ҳисобидан замонавий ишлаб чиқариш корхоналарини ташкил этиш орқали қишлоқ хўжалиги

маҳсулотларини етишириш ҳама уларни сифатли равишда қайта ишлаш, уруғчилик соҳасини ривожлантириш, иссиқхона комплексларини барпо этишни назарда тутувчи Туркия компанияси ўртасида агросаноат кластери фаолиятига йўналтирилган “Art Soft Holding” МЧЖ ишлаб чиқариш корхонасининг мунтазам фаолияти йўлга қўйилиб, унинг таркибига киравчи 19 та агросаноат корхоналари томонидан 2019-2022 йилларда 114,2 миллион АҚШ доллар миқдоридаги инвестиция лойиҳаларини истиқболда амалга оширади. Ушбу ташкил қилинаётган корхоналарнинг маблағлари миллий валютада жамланади ва кейинчалик молияхўжалик фаолиятини амалга ошириш ҳамда бу соҳада ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун улар ўртасида тақсимланади. Мазкур Кластер таркибидаги “Art Soft Holding” фермер хўжалигига Мингбулоқ туманида 30,9 гектар ва Поп туманида – 31,5 гектар ерларнинг 30 йилдан кам бўлмаган узоқ муддатга фойдаланиш учун ижарага берилиши белгиланди. Бу ҳосилдор ерларнинг экин майдонларида асосан ғўза, бошоқли дон ва бошқа қишлоқ хўжалиги экинлари ҳамда пахта етиширишга ихтисослаштирилди.

2019 йилда 681 гектар майдонда жойлашган “Наманган” эркин иқтисодий зonasи ҳамда 105 гектар майдонда жойлашган “Косонсой-фарм” эркин иқтисодий зonasи [5] хорижий инвестициялар учун алоҳида ахамият касб этди. Бошқа туманлар қатори Чуст ва Тўракўрғон туманлари худудлари таркибига кирган “Наманган” ЭИЗда бугунги кунда умумий қиймати 518 миллион АҚШ долларидан зиёд бўлган 14 та йирик лойиҳа амалга оширилмоқда. Яқин келажакда эса ушбу иқтисодий зона худудини яна бир неча гектарга орттириш режалаштирилди.

Вилоятда автомобиллар учун эҳтиёт қисмлари ишлаб чиқариш ишлари йўлга қўйилди. Хусусан, Наманган шаҳрида автомобиллар учун ёритгичлар ва полимер материаллардан тайёрланган чироқлар ишлаб чиқаришга ихтисослашган “Kadeer Parts Industry” хорижий саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи корхонаси ишга тушди. Мазкур заводни барпо қилиш учун 4,7 миллион АҚШ доллар хорижий инвестиция жалб қилинган бўлиб, йил якуни билан бу рақам 5 миллион АҚШ долларга етказилди, энг асосийси бу ерда 200 та янги иш ўрнига асос солинди. Корхонада 100 хил турдан ортиқ ёритгич компонентлари, 20 ортиқ тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқарилди. Улар асосан тўлиқ импорт ўрнини босувчи маҳсулотлар қаторидан ўрин олиб, йиллик қуввати 100 миллиард сўм ёки 1 миллион дона комплектга teng ишлаб чиқарилган бўлиб, маҳсулотларнинг teng ярми эса Россия Федерацияси, Қозоғистон, Қирғизистон, Жанубий Корея ва бошқа давлатларга экспорт қилинди. Шунингдек, 2018 йилнинг ўзида 155 та иқтисодий тараққиётни кўзловчи худудий лойиҳалар доирасида жами 277,1 миллион АҚШ доллар ҳажимдаги инвестициялар ўзлаштирилди. Бу борада 2019 йил дастурида умумий қиймати 326,4 АҚШ доллар (жумладан 234,6 миллион АҚШ доллар тўғридан-тўғри хорижий инвестиция) га teng бўлган 48 та лойиҳани амалга ошириш кўзда тутилди ва мазкур йилнинг дастлабки чорагида 76,8 миллион доллар тўғридан-тўғри хорижий инвестиция ўзлаштирилиб, белгиланган прогноз эса 121,0 фоизга уddeланди. Наманган вилоятида Бандлик дастури асосида 2019 йилда 27 мингта, бу 2018 йилга нисбатан 10 мингдан зиёд доимий иш ўринлари яратилди. Жумладан, “Наманган” эркин иқтисодий зonasида “Чуст текстиль” ва “Ifoda Agro Kimyo Himouya” қиймати 21,5 миллион долларга teng бўлган маҳсус лойиҳалар амалга оширилиб, унинг асосида йилига 63,6 миллион долларлик тайёр

маҳсулот ишлаб чиқариш йўлга қўйилиши натижасида 1300 нафардан зиёд фуқаролар иш билан банд қилинди. Бундан ташқари, вилоятдаги мавжуд 11 та кичик саноат зонасида ишга туширилган умумий қиймати 413,6 миллиард сўмлик 77 та лойиҳада 5.000 яқин янги иш ўрни яратилиб, унга монанд равища 273,5 миллиард сўмлик 206 та лойиҳага асос солинди.

2019 йили вилоятда 166 та худудий лойиҳа доирасида 285 миллион АҚШ доллар тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ўзлаштирилиб, бу 2017 йил билан, қиёсий солиштирганда 20 баробардан ортиқроқни ташкил этди. Мазкур йилда 18 та хорижий мамлакатдаги элчилар томонидан умумий қиймати 669,7 миллион АҚШ доллар ҳажмидаги 41 та хорижий инвестиция лойиҳалари ишлаб чиқилиб, жами 7.000 дан ортиқ янги иш ўринлари яратилди, яъни Россия Федерацияси билан 15 та, Эрон Ислом Республикаси билан 5 та, Буюк Британия ва Корея Республикаси билан 4 тадан, Бельгия ва Озарбайжон Республикаси билан 3 тадан, Миср Араб Республикаси ва Туркия билан 2 тадан, Италия Сингапур ва Украина билан 1 тадан лойиҳалар ишлаб чиқилди.

Вилоятда аҳолини ичимлик суви билан мунтазам таъминлаш масаласи муҳокама қилинди. Хусусан, 2020 йилнинг февраль ойида Вена шаҳрида ОПЕКнинг халқаро тараққиёт жамғармаси (OFID) қўмагида вилоятнинг Янгиқўрғон туманидаги 22 та аҳоли яшаш пунктларида ва Наманган шаҳрида ичимлик суви таъминотини яхшилаш лойиҳасини молиялаштиришга 54 миллион АҚШ доллари миқдорида имтиёзли кредит ажратиш тўғрисидаги битимни имзолаш маросими бўлиб ўтди. Ушбу лойиҳа асосида эса халқаро сифат стандартларига тўла жавоб берадиган сув таъминоти инфратузилмаси яратилди, бунинг натижасида вилоятнинг 200,000 га яқин аҳолиси тоза ичимлик сувидан фойдаланиш имкониятини қўлга киритди. Шу йилнинг март ойида Сингапурнинг “OnePetra Holding Pte Ltd” компаниясини делегацияси билан учрашув ўтказилиб, “OnePetra Holding Pte Ltd” компанияси ўртасида умумий қиймати 110 миллион АҚШ доллари бўлган 3 та инвестицион келишув имзоланиб, ушбу келишувлар келишувлар доирасидаги лойиҳалар 100 % тўғридан тўғри хорижий инвестиция ҳисобига амалга оширилди. Сингапур компанияси томонидан вилоятда 25 гектар ер майдонда кунлик 1 миллион дона тухум етиштириш қувватига эга бўлган 16 миллион АҚШ доллар қийматидаги товуқ фермаси, 20 гектарда майдонда кунлик 1 миллион дона бедана тухуми етиштириш қувватига эга 16 миллион доллар қийматидаги паррандачилик фермаси ҳамда 8 миллион АҚШ доллар ҳисобига 5 гектар ер майдонда барпо этилиши мўлжалланган бу икки ферма маҳсулотларини қайта ишлаш корхонасини барпо этиш учун жами 40 миллион АҚШ доллари миқдорида инвестиция киритилди. Шунингдек, 50 гектар ер майдонида йиллик 60 тонна креветка ҳамда 1200 тонна балиқ етиштириш қувватига эга лойиҳа қиймати 35 миллион АҚШ доллар бўлган балиқчилик кластери ҳам барпо этилиши мўлжалланган. Биргина “OnePetra Holding Pte Ltd” компанияси томонидан лойиҳа қиймати 40 миллион АҚШ доллар бўлган кунлик 100 тонна озиқ-овқат чиқиндиларини қайта ишлаш ҳисобига 500 тонна органик ўғит ҳамда балиқлар учун ем маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган корхона қуриш лойиҳаси ҳам бажарилди.

Мазкур йилнинг декабрь ойида эса Хитойнинг “China Construction Sausum Co., Ltd” компаниясининг вакиллари билан маҳсус учрашув ўтказилиб, делегацияси ушбу

компаниянинг вилоятда йирик қурилиш лойиҳалари – Namangan city, Нанай сайдоҳлик зонаси, Юксалиш саноат зонаси худудидаги шаҳарча қурилиши, “Наманган” эркин иқтисодий зонаси [6] да ушбу давлатнинг инвестициялари билан ташкил этилган UFA Garments МЧЖ хорижий корхонасининг ишга туширилиши, 10 гектар ер майдонда мавжуд арzon хом ашё ҳамда ёш ва малакали ишчи ресурслари ёрдамида барпо этилиши кўзда тутилган ушбу корхона эркаклар устки кийимларини ишлаб чиқаришга ихтисослашган бўлиб, унинг ишга туширилиши қатор имкониятларни кўзда тутган ҳолда у орқали 2500 дан ортиқ янги ишчи ўринлари яратилиб, умумий қиймати 11 миллион АҚШ долларига тенг бўлган бу корхонада йиллик 2 минг тонна тайёр кийим ишлаб чиқарилиб, корхона маҳсулотларининг 70 фоизи МДҲ давлатлари ва Европа бозорларига экспорт қилиниши кўзда тутилди.

Учқўрғон туманидаги “Uzbek China paper” ишлаб чиқариш корхонаси сомон ва похолдан қоғоз тайёрлашга мослашган бўлиб, у крафт дея аталиб, турли маҳсулотларни қадоқлаш ва ўраш, шунингдек, горри қутилар ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилди. Бу ердаги жами инвестиция миқдори 1 миллиард сўмни ташкил этиб, 30 дан ортиқ янги иш ўринлари ташкил қилингани ҳолда корхонанинг йиллик ишлаб чиқариш қуввати 1500 тоннадан иборат бўлди.

Республика Президентининг 2020 йил август ойидаги “Наманган ва Андижон вилоятларида тўқимачилик ва тикув-трикотаж саноатига ихтисослаштирилган эркин иқтисодий зоналар ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида” [7] ги янги фармони вилоятларнинг тўқимачилик ва тикув-трикотаж саноатини янада ривожлантиришга йўналтирилган инвестиция лойиҳаларини амалга оширишга, хорижий ҳамда маҳаллий инвестицияларни фаол жалб этиш учун қулай шартшароитлар яратиш, маҳаллий хом ашё материалларини жаҳон андозалари асосида қайта ишлаш, газлама ва тўқимачилик бозорини Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган юқори сифатли, рақобатбардош маҳсулотлар билан тўлдириш, ҳамда экспортбоп газлама маҳсулотлари ишлаб чиқаришни ташкил этиш вазифалари белгиланди. Мазкур Фармони ижро этиш учун Наманган ва Андижон вилоятларининг ички ишлаб чиқариш ва захира салоҳиятидан комплекс ҳамда самарали фойдаланиш замирида янги иш ўринлари яратиш ва аҳоли даромадларини ошириш мақсадида қуйидаги тадбирларни бажариш белгиланди:

- Наманган вилоятининг Наманган шаҳри, Тўракўрғон ва Чорток туманларида жами 3137 гектар ер майдонида “Namangan tekstil” эркин иқтисодий зонасига асос солиш;

- Андижон вилоятининг Пахтаобод туманидаги 55 гектар ер майдонида “Andijan tekstile” иқтисодий зоналари ташкил этиш ҳамда уларнинг худудий чегараларини тасдиқлаш ишлари белгиланди.

Ушбу иқтисодий зоналарнинг асосий вазифалари ва фаолият йўналишлари эса қуйидаги вазифалардан иборат бўлди:

- Республикада енгил саноатнинг иқтисодиётдаги улушкини ошириш, ишлаб чиқарилаётган тўқимачилик маҳсулотларининг энг аввало, юқори қўшилган қийматли рақобатбардош тўқимачилик маҳсулотларини юқори технологик ишлаб чиқаришга қайта йўналтириш орқали уларнинг ҳажми ва сифатини ошириш;

- маҳсулот сифатини бошқаришнинг замонавий тизимларини шакллантириш ва улардан фойдаланиш, маҳаллий маҳсулотларнинг халқаро стандартлар ва

техник регламентларга мувофиқлигини таъминлашнинг босқичма-босқич чораларини кўриш, уларнинг рақобатбардошлигини ошириш, илғор ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланишни қўллаб-қувватлаш чораларини амалга ошириш жараёнларига ижобий таъсир кўрсатилган хорижий тажрибани жорий этиш кўзда тутилди.

Янгиқўрғон туманида йиллик қуввати 1,5 миллион тонна бўлган цемент заводи қурилиши бошланиши белгиланди. Мазкур Завод Намангандаги “Бунёдкор Маҳсудбек Файз” фермер хўжалиги ҳамда Хитойнинг “Hebei Yijia Cheng Trading” компанияси ҳамкорлигига ташкил этиш назарда тутилиб, ушбу корхона 2020 йил тўртинчи чорагидан иш фаолиятини бошлайди. Корхона тўлақувватда ишга туширилиши билан, 700 та маҳаллий ёшлар дойимий иш жойига эга бўлади. Ушбу корхона M-400 ҳамда M-500 марқали, юқори сифатли цемент маҳсулотлари ишлаб чиқаришга мўлжалланди. Бундан ташқари, туманда “Поромон мармар” корхонаси томонидан гранит ишлаб чиқариш лойиҳаси амалга оширилиши белгиланди ҳамда, умумий қиймати 2,6 миллиард сўм ҳажмидаги Хитой технологияси асосида гранит ишлаб чиқариш йўлга қўйилди, ҳозирда ушбу корхонада 10 дан ортиқ янги иш ўринлар ташкил қилиниб, маҳсулотнинг асосий қисми хорижга экспорт қилиниши йўлга қўйилди.

Наманган вилоятининг Туркия Республикаси билан алоқалари жадаллашиб, маҳаллий чиқиндилардан электр энергияси ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Жумладан, Наманган шаҳрида Туркиянинг “Calik Enerji” компанияси чиқиндидан энергия ишлаб чиқариш лойиҳасини амалга оширишни режалаштириб, турк компанияси томонидан умумий қиймати 40 миллион АҚШ доллар бўлган чиқиндини қайта ишлаш эвазига 15 мегаваттгача бўлган миқдорда электр энергияси ишлаб чиқариш лойиҳаси муҳокама қилинди. “Медик сервис” МЧЖ билан туркиялик инвесторлар ҳамкорлигига 36 йўналишда хизмат кўрсатадиган замонавий тиббиёт маркази барпо этилиши белгиланиб, лойиҳа қиймати 28 миллион АҚШ долларни ташкил этадиган, 700 ўринга мўжжалланган маскур марказ нафақат вилоят аҳлига, балки республикамиз ва қўшни республикалар фуқароларига ҳам сифатлий хизмат кўрсатувчи йирик масканлардан бирига айланди. Вилоятда Польша билан ҳамкорликда илк бор қўшма корхона ташкил этилиб, ушбу корхона Ўзбекистоннинг Польшадаги элчихонаси қўмагида “Kasansay Dry Fruits” МЧЖ ва Польшанинг Rolbank компанияси ўртасида келишувлар имзоланиб, қишлоқ хўжалиги ва боғдорчиликка асосланиб, боғдорчилик селекцияси ривожига янги йўналишни очиб беради. Бу тадбирлардан кўзланган асосий мақсад, вилоятда қишлоқ хўжалигини модернизация қилишга йўналтиришдан иборат. Хорижий инвесторларни жалб этиш мақсадида, вилоятнинг инвестиция ва туризм салоҳиятидан келиб чиқсан ҳолда умумий қиймати 424,1 миллион АҚШ долларига teng, шу жумладан, саноат соҳасида 275,4 миллион АҚШ доллар ҳажмида 31 та, қишлоқ хўжалиги соҳасида эса 37,8 миллион АҚШ доллар 13 та, хизмат соҳасида 110 миллион АҚШ долларга 16 та, жами 60 та [8] инвестиция лойиҳаси таклифлари ишлаб чиқилиб амалиётга татбиқ қилинди. Туркиялик инвесторлар томонидан Нанай туризм марказига асос солинди. Туркиянинг “Idealist” меъморчилик ва муҳандислик компанияси томонидан Нанай туристик зонаси лойиҳаси тақдимоти ўтказилиб, Нанай туризм марказини умумий майдони 27,9 гектар бўлиб, 549 кишига мўлжалланган нафас йўллари ва диабет

касалликларини даволаш сиҳатгоҳи, 78 та вилла-мехмонхона, замонавий савдо маркази, беш юлдузли ва тўрт юлдузли меҳмонхоналар, 4000 ўринга мулжалланган қишики ва ёзги томошалар зали, кўргазмалар маркази, ҳунармандлар устахоналари, шунингдек, қатор кўнгилочар иншоотлар киритилган. Ушбу лойиҳанинг асосий мақсади худудни табиий иқлимидан фойдаланган ҳолда экологик, тарихий обидалар, савдо-сотиқ туризмларини ривожлантиришга йўналтирилган.

Тўракўрғон туманида Туркия компанияси томонидан киритиладиган хорижий инвестиция эвазига автомобиль заводи қурилиб, 2021 йилда йирик ишлаб чиқариш объектларини ишга тушириш бўйича республика манзилли дастурига киритилган бўлиб, унинг умумий қиймати 10 миллион АҚШ долларга тенг: (бундан 8 миллион АҚШ доллари Туркияning “Manas Savunma” компанияси киритадиган хорижий инвестицияни ўз ичига олаган.) лойиҳага асос солинди. Шу йилнинг манзилли дастурига асосан Чуст туманида Наманган Changan Motors автозаводининг қурилиши ҳам белгиланган бўлиб, йиллик ишлаб чиқариш қуввати 1,8 минг дона автомобиль бўлган лойиҳага Бирлашган Араб Амирликлари компанияси билан ҳамкорликда 5,8 миллион АҚШ доллари ҳажмидаги инвестиция йўналтирилиши режалаштирилади. Бу лойиҳани 2021 йилнинг июнь ойида ишга туширилиш кўзда тутилиб, лойиҳа амалга оширилса 140 та иш ўрни яратиш кўзда тутилган.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, мамлакатимизни қолаверса, Наманган вилоятини 2018-2021 йиллар мобойнида иқтисодий ва ижтимоий ресурс ҳамда имкониятларидан самарали фойдаланиш орқали республика иқтисодиётини янада юксалтириш, ҳамда аҳоли фаровонлигини ошириш, янги иш ўринларини барпо этиш, аҳолининг муҳтож қатламларини камбафалликдан чиқариш борасида истиқболли лойиҳаларни амалга оширишда хорижий инвестицияларни жалб қилишни фаоллаштириш, шу билан бирга илғор тажрибалардан келиб чиқсан ҳолда иқтисодий ислоҳотларни истиқболда ҳам чуқурлаштириш давлатимизнинг асосий стратегик йўналишларидан бири бўлиб, уни тизимли равишда амалга ошириш айнан мақсадга мувофиқдир.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президети Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси // Халқ сўзи, 2018 йил 29 декабрь 271-272 сон
2. Наманган вилояти статистика бошқармасининг 2019 йил йиллик хисоботларидан
3. Наманган вилояти иқтисодиёт бошқармасининг 2019 йиллик хисоботлари
4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 736-сон қарори // 05.09.2019 йил
5. Қонун хужжатлари маълумотлари миллий базаси 05.09.2019 й 06/19/5809/3687-сон
6. Халқ сўзи газетаси, 2017 йил 5 май, 89(6783).
7. Қонун хужжатлари маълумотлари миллий базаси 2020 й 08/20
8. Наманган вилояти статистика бошқармасининг 2020 йил учун йиллик хисоботларидан.